

En ny fiskgusehäckning föreligger.
Några obsar av brun kärrhök, lärkfalk
och tornfalk har inrapporterats.

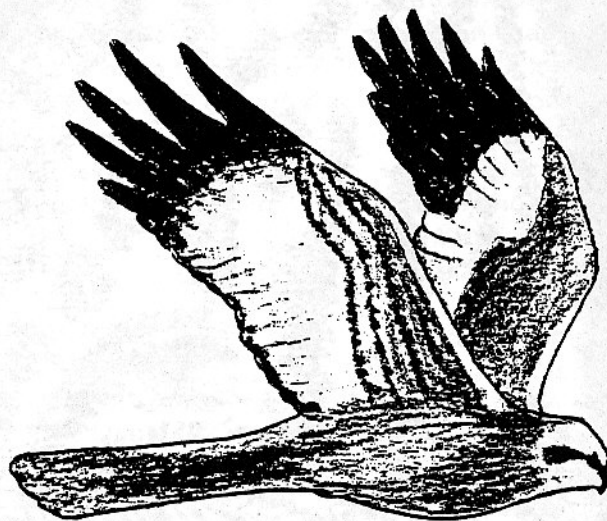
Vid Gnien har i år två par svarttärnor
häckat med framgång. En rörhöna med
unge i göl på tippen, Sura Bruk. Är det
enda häckningen av arten i kommunen?
Minskar troligen i takt med att skratt-
måskolonierna försvinner. Glädjande är
sothönans nuvarande ökning. 5 par i
Djupen, 2 par i Norrsjön. Ses också i
Västersjön, Gnien och Mossen i Seglings-
berg. I Djupen har gråhakedoppingen
häckat. (Senast arten häckade hos oss
var på 50-talet i just Djupen). Honan
sågs ligga på bo och ruva. Tyvärr
spolierades häckningen, troligen blev

boet överspolat av vatten under stormig
och regnig natt.

Natten till den 3 juni hördes kornknarr
vid Västsura, Magsjömaden och vid
Framnäs i Olberga. Senare en vid
Skommarpelles. Vaktel vid Rälken.
Rördrom i Västersjön. Kärrsångare vid
pumpstationen vid Sörsjöfälten. Flod-
sångare rapporteras från tippen,
Ståltorp och Magsjömaden.

Endast en spelande nattskärra
rapporteras från Acktjärnsåsen i mitten
av juni. Från Hovgårdens grustag
noteras 30 st backsvalebon. På Sura Bruk
har i år häckat 6 par mindre strandpipare
och 5 par fisktärna.

Sammanställt av
Tom Sävström

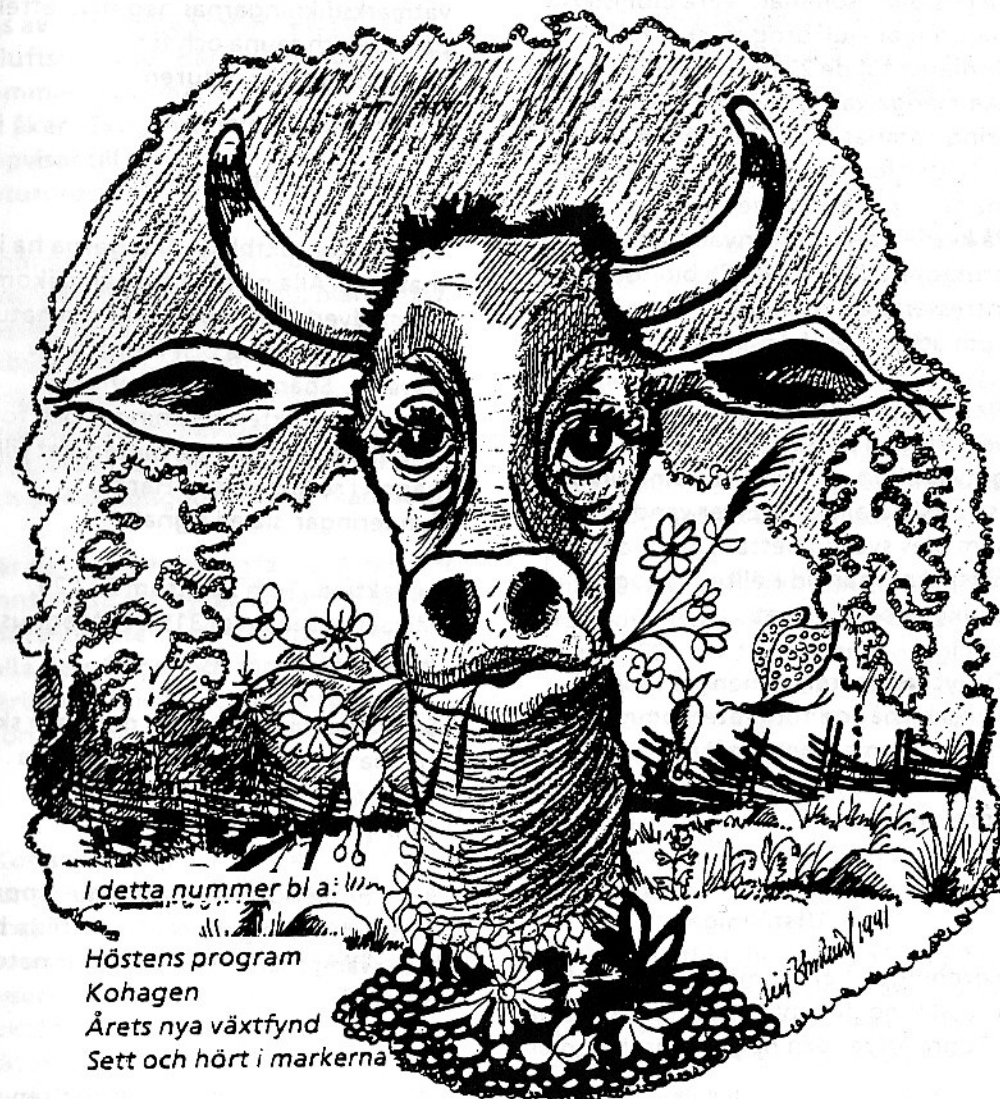

BRUN KÄRRHÖK ♂

Flera sommarobservationer av brun kärrhök föreligger.
År 1990 häckade ett par för första gången (vad vi kän-
ner till) i Surahammars kommun.
Teckning Mikael Leppälampi.

Naturskydds
föreningen SBF Surahammar

MERGUS

I detta nummer bl a:

Höstens program

Kohagen

Årets nya växtfynd

Sett och hört i markerna

Lyckade blomstervandringar

Naturskyddsföreningen har inte legat på latsidan i sommar. Våra blomstervandringar i juli drog mycket folk. I Kohagen följde 22 personer med och lika många var nyfikna på växterna kring Ramnäs Bruk. Visningen av Brukets blomster i Sura uppmärksammades med reportage i VLT samma dag. På kvällen den 5 juli invaderades bruksområdet av hela 75 blomsterintresserade kommunbor och några kom utsocknes ifrån.

Flera intressanta fynd gjordes under vandringen på Sura Bruk, bl a getväppling och två nya kommunfynd (se särskild artikel). Efter vandringen som blev svettig hettan, bjöds det på förfriskningar vid Källbacksstugan. Bruket stod för fiket.

De lyckade arrangemangen, som vi kanske i någon form återkommer till nästa sommar, genomfördes i samarbete med socknarnas hembygdsföreningar.

Utställningar

Föreningen har i sommar också haft utställning på biblioteket i Sura. Tema "Fagra ängar och hagar i Surahammar".

Vid Stenhusets temautställning i juli, "Vatten", deltog föreningen med några skärmar där vi bl a pekade på våtmarksdikningarnas negativa effekter på flora och fauna och för vattenbalansen i naturen.

Efterlysning !

Till vårt kontaktblad vill vi gärna ha in material. Alla medlemmar är välkomna att medverka i Mergus. Allt om natur, kultur, miljö, flora och fauna är av intresse. Spännvidden är enorm. Uppsatser, dikter, teckningar och foto är välkommet. Lämna materialet till någon i redaktionen, Har du funderingar slå en signal.

Redaktion: Tom Sävström 337 29, Mikael Leppälampi 315 24, Magnus Åhlen 313 81.

Så hoppas vi att höstens program skall tilltala Dig som medlem. De flesta utflykterna är lämpliga för hela familjen. Väl mött !

Med detta nummer av Mergus öppnar vi grinden och ger oss ut i höstliga bärr- och svampmarker. Nu mognar nature skafferier.....

Styrelsen

KOHAGEN - ett värdefullt naturområde i Surahammar

Kohagen är ett omtyckt och välbesökt strövområde med höga naturvärden. Hit förlägger skolklasser och förskolor ofta utflykter och studier. Området som ägs av kommunen ingår i ett större friluftsområde. Här trampar besökaren gammal kulturmark i form av ängar och f d åker. Skogen är strövvänlig och uppvisar till stora delar karaktären av naturskog.

Inom området finns en rad olika biotoper, (våtäng, torräng, blandskog, hassel, översilningsmark samt löv- och enbuskhagar). Ängarna som sluttar vackert ner mot Kolbäcksån har sedan lång tid tillbaka hävdats med slåtter och bete, vilket lagt grunden till en artrik och av handelsgödsel opåverkad flora.

Där det finns en mångfald av blommor finns också ett myller av fjärilar och andra insekter. Här fladdrar de omkring i alla dess färger och former; aurorafjärilen, blåvingar, citronfjäril och pärlmon tillsammans med humlor och bin.

Vanliga och ovanliga växter

I Kohagen finns alla våra kära och besjunga ängsblommor; prästkrage, blå-klocka, gökärt, ängsskallra, humleblomster, johannesört Torrbackarna hyser kattfot och låsbräken och i fuktängen står jungfru marie nycklar, slåtterblomma, ormrot, darrgräs, myskgräs, plattstarr och gökblomster.

Andra intressanta inslag är stagg, tuvstarr, piggstarr, gul svärdsilja och jungfrulin. I en glänta växer grönkullan, en av våra oansenligare orkidéer, i varje fall vad gäller färgen då hela växten är grön. I skogen hittar vi bl a nattviol, ormbär och hässlebrodd. Ängsskåran finns i ett fint bestånd.

Hackspettar och andra fåglar

Lövinslaget i skogen är rikt och förekomsten av grov asp lockar till sig hackspettar som i sin tur skapar hem åt andra hålträdshäckande fågelarter och fladdermöss. Gröngölingen, spillkråkan och större hackspetten häckar i området. Den mindre hackspetten bor vid Sätten och mera tillfälligt ses den tretåiga på näringssök i någon torr gran.

En vårkväll i Kohagen kan en fulländad trastkör nästan vara öronbedövande. Våren 1991 hävdade en spurvuggla revir och under gnagarrika år häckar hornuggla och kattuggla. Den ovanliga nötkråkan dyker ibland upp på jakt efter de begärliga hasselnötterna. Grönsångaren trivs i blandskogen och från det övre lövverket hörs ständigt lövsångarens spröda och sköna strof.

Näktergal, flodsångare och kungsfiskare är tillfälliga gäster och från Hovgårdsgårderna kan man med litet tur höra vaktel. Vintertid är strömstaren ett säkert inslag vid den natursköna Magforsen..

Tama och vilda djur

De senaste årtiondena finns luckor i beteshävd, vilket medfört att sly och barrplantor slagit upp på ängsmarken och hotar att kväva de rara ängsblommorna. Idag betar ridhusets hästar här i juli månad. För att få en gynnsammare och effektivare hävd måste betestrycket öka. Varför inte komplettera med kvigor från mitten av maj och fårbete på sensommaren?

Råbock

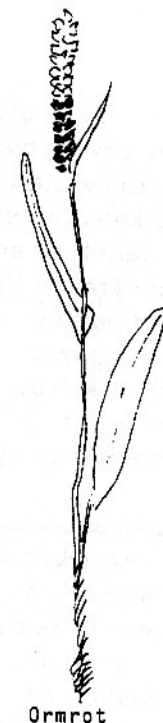

Gröngöling

Illustrationer Tom Sävström

Förmodligen är Kohagen det idag största skogsbetade området i vår kommun.

Speciellt i skymning och gryning är de vilda djuren i rörelse i Kohagen. Går du tyst och försiktigt kan du stå öga mot öga med råbocken eller se Mickel räv dåsa på en sten. Säkert stöter du upp någon tryckande fälthare. De rikliga matplatserna med skalade grankottar röjer ekorrens närvaro.

Ormrot

Mossfallet

Kohagenområdet ägdes tidigare av Surahammars Bruk. Invid campingvägen ligger ett f d torp, Mossfallet (numera DHRs klubbstuga). De som arrenderade torpet arbetade vid lantbruket. Senast bodde där fam. Andersson, vars son Bertil sedermera blev riksdagsman.

Floravård

Naturskyddsföreningen startade 1990, efter kontakt med kommunen, arbetet med att restaurera Kohagen. Det innebär att vi främst genom slyröjning

skall återskapa delar av den areal som tidigare varit öppen ängsmark.

Ängens och hagens flora- och faunavärden, det sociala värdet och kulturarvetJa, det finns många skäl att bevara och utveckla natur- och kulturvärdena i Kohagen. Det vill vi i Naturskyddsföreningen arbeta för. Vi har roligt när vi arbetar med naturvård. Kom med Du också!

Kontaktmän för projekt Kohagen är Miakel Lif tel 31532 och Jan-inge Tobiasson, tel 36034.

Styrelsen

Årets nya växtfynd

Föreningens utflykt på bruksområdet i Sura gav oss två nya arter. Stillfrö i ett par småväxta exemplar på rivningsmarken och senare också vid Magnetguteriet. En art under minskning. Ökar gör däremot Harmynta, som vi fann i ett stort bestånd nära staketet. Växten har visat sig vara spridd över hela området. Den är kalkgynnad och allmän, åtminstone på klipporna vid Ängsö, och finns undantagsvis på grusiga ståndorter.

Ramnäs bruksområde har också gett oss några nykomlingar. På några strandnära platser i forsområdet finns Strandgyllen med sina skidor tätt tryckta intill stjälken. Lite underligt att vi samma år sett den på ytterligare två platser, nämligen Ravnäs och Magsjömaden.

Backdunörten växer mellan spåren utanför Lancashiresmedjan. Den har några förekomster i skogslandet - då företrädesvis på lövgödslade skogsbergsavsatser.

Strax intill spången på norra sidan bland Lundgröe finner vi en tuva högväxt Vitfryle - redovisad på 19 lokaler i länet av Malmgren. Insådd med frö en gång i tiden och bestående i parklundsfragment.

Ytterligare en fryle har säkert bestämts just i år. Blekfryle har konstant förbisetts och själv har jag alltid avfärdat den som en missväxt ängsfryle. Åtskilliga platser är nu dokumenterade och Sand kan särskilt rekommenderas om någon vill se den i gräsdominerad fuktängsvegetation. Slutligen har vi funnit Strandfräne, (känd från Mälarens stränder) ex.vis vid ABF-hemmet och Högbylvägen. Våra fynd tycks tillhöra en variant av annan genetisk beskaftenhet anpassad till torrare ståndorter.

Bertil Eriksson

Harmynta

Fågeldöden vid Gnien

Så har det återigen hänt. Kolbäcksån mellan Ramnäs och Surahammar svämmar över och dränker skog, ängar och 100-tals fågelungar under stigande vattenmassor. Översvämningen i år varade mellan den 15 juni och 5 juli, då naturen kryllar av försvarslösa liv.

Vattnet gick upp till Morlings vid väg 252. Upp till fågeltornet med en flytande spång i Myrskogen. Genom 200 meter tuväng upp till aspdungen vid Långgrunda. Stora partier var översvämmade på Ravnäsudden och vid Magsjön.

I över 20 år har länsstyrelsens naturvårdare, Surahammars kommunledning, Vattenfall och Vattenvårdsförbundet varit informerade om förhållandet, men ingenting har gjorts.

Endera sköts regleringen av Kolbäcksån av helt inkompetenta personer eller också låter man Gniens naturreservat översvämmas med berätt mod. Med tanke på dessa nästan årligen återkommande fågeltragedier i reservatet ter sig länets nyväckta naturbyråkraters iver att få hugga ner Gniens björkhage, torrakor och hålträd, för att möjligen skydda ett par fåglar, som närmast löjeväckande.

Harald Eriksson

Översvämning vid Lillån
30 juni 1991. Foto: HE